

nisi prelati, imò Christo in eo obediat, partem cum Christo in regno Christi & Dei non habebit: quamquam imposita videantur extranea, nec consona rationi. Sed si nec sic indomita superbia studuerit obedire, cum apostatis angelis expellatur: quæ pacem non habebit in regno.

O infelix superbia vitæ: ut pro implendis voluptatibus carnis, renunciet hereditati cæli, quam fuerat assecutura per Christum. Nondum Deo vivit: nondum religionis semitam Christianique nuptias attingit, quæ non efficitur ita simplex & pura: ut quicquid sibi mandatum fuerit per præpositam matrem, angelico putet ore transmissum. Tunc unaquæque cæteris se beatiorum existimet, cum in laboribus præponitur reliquis.

Non pudeat singulis hebdomadis sexta feria, quo die Salvator opprobria, & mortem pro homine ab homine pertulit: unamquamque fororum, suam vitam coram omnium cætu fororum discutere; & de commissis contra præcepta & regulam, se proprio ore criminari, ac disciplinam subire: quatenus stimulata mens cogitationis, stimulo accusationis ac verborum, caveat accusanda pudendaque committere. Nec tamen propter hoc occulta cogitamina cordium prodantur: nec occulta peccata, quæ solis debent sacerdotibus confiteri: sed solum quæ præceptis obviant publicis: & exempla peccandi fororibus præbent. Si verò vel timore vel verecundia seipsum accusare neglexerit, liceat unicuique propalare tale crimen alterius: ut nullatenus radice inobedientia & superbia in sancto hortulo vestro arripiant non evellendas de facili. Verùm si quippiam juxta fœminarum modum, quæ nihil retinere norunt absconditum, immo antè garrulando manifestant, quàm sciant, aliquid de his extra cœnobii limites prodiderit, subeat gravissimam pœnam: ut doctrina tacendi doceatur in pœna.

De vita mirifica sanctorum patrum, quos in eremo reperit.

Caput X.

REFERAM vobis quædam non minus imitanda per opera quam audienda de aliquibus sanctissimis viris: ut bonorum exempla, obedientiæ humilitatem: qua carente, in ædificiis spiritualis structura, fundamento virtutum quicquid ædificatur, est vanum: vestras mentes doceant: & crebra memoria sanctorum gestorum vitæ religionem instruant & virtutem. Dum igitur per eremorum antra septem annis sanctos patres degentes, ibidem in terris velut in cœlis angelos assistentes assiduo labore itineris, arduisque vivendi incommodis, cæterisque innumeris calamitatibus peragrando, visitarem: de quorum vita moribusque mirificis, quæ luculenter ipse perpexi, libellum compegi, qui vobis sit ut lucerna in candelabro ad meditationem religionis & vitæ. Nihil ita charum, ita studiosum appetebatur à monachis: quàm quod in eis qui juberet, posset inveniri.

Profecto non taceam tantam charitatem, tantamque humilitatem, quam sanctæ illæ mentes habebant: ut hæc cernens, omnis laboris & gravedinis oblitus itineris, eremos humanæ naturæ tam detestabiles & ingratas, in paradisos putarem penè convertas. Mirum auditu, sed fœlix obtentu: sic sanctorum hominum corda charitas transformaverat in creaturas deificas: ut caro penè esset nescia carnis. Licet per Joannem dicatur: quod quicquid est in mundo, aut est concupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis, aut superbia vitæ. Nam sic simplicia & humilia corda, obedientiæ & humilitatis innitebantur vestigiis: ut quasi quorundam philosophorum videretur in eis verificari opinio: qui unam ponunt in hominibus universis animam solam. Nam Abbates & patres nihil omnino velle sciebant, nisi illud quod subditi: & subditi antea conabantur jussa implere, quàm forent emissæ: quibusdam quodammodo indicis nitebantur prophetare de voluntate mandantis.

De vanitate scientia mundialis.

Caput XI.

O Sancta fatuitas, quæ natoque ad labores homines in mundo, mereris transvehere ad gloriam ereptos de pœnis. Non hanc fatuitatem doctissimam Athenæ Plato didici: non

Aristoteles, non Anaxagoras, non cæterorum fultorum mundi sapientum turba percepit. Non certe miser ego Hieronymus fatuorum sapientum imitator, antequam sancta verbera luerem. Quamquam ut meas miseras detegam, me antequam vicissimum annum ætatis attingerem, urbs Roma in summum prælegerat magistrum in omnibus penè liberalibus artibus. Nondum sancti Spiritus scholas intraveram: nondum cæcitiis pervenire ad sanctæ veritatis poteram disciplinam. Non academiæ, non certè Romæ hujus doctæ fatuitatis resonare gymnasia, quæ sancta retinet eremus.

Verùm non sine labore didicisti tuam sapientiam fatuam Plato: quem mundus retinere non poterat, mundi sapientiam in sequentem, per diversarum nationum, & gentium, regionumque partes, infinitis ærumnis innumerisque peragrando laboribus. Nec tamen fatuissimæ sapientiæ finem, qui est summum bonum: ad quod te naturæ movebat intentio, in orbe universo reperire scivisti: quem sancti hi rustici hanc fugientes invenerunt in eremis laitantes. Attende & tu fatuorum sapientium princeps Aristoteles: etsi fueris, absque dubitatione, prodigium grandeque miraculum in tota natura: cui penè videtur infusum, quicquid naturaliter est capax humanum genus: quoniam sapientia mundi, stulticia est apud Deum, si charitas non informat: si intellectus non captivatur ad fidem: si cor ad Christi servitum non inclinatur, qui Judæis est scandalum, paganis stulticia: nobis verò credentibus honor & gloria: in quo solum gloriatur Apostolus: Qui gloriatur, iniquiens, in Domino gloriatur.

De promptitudine adimplendi mandata imposita.

Caput XII.

NIHIL honorabilius, nihilve gloriofius charissimæ, quàm servitus Christi. Hæc sanè præferenda imperatorum fastigio, hæc dignitati regiæ, hæc cuicumque sæculi gloriæ. Hujus servitutis Christi, quidam inter cæteros quos vidi in eremo doctus ex monachis, ex jussa patris senioris, sue charitatis & humilitatis fructum cupiens augere, & obedienti aliis juvenibus tradere normam, pergrandem lapidem humeris hominum procul dubio gravem, bis quolibet die per tria milliaria gestabat in scapulis: nulla alia necessitate coactus, quod jam per octo annos effecerat. Sed si forte quærebatur quid in ejus mente volebatur: ex hoc quod forte nostræ superbiæ menti, quæ nondum ad hujus sanctæ fatuitatis perfectionem advenit, videtur extraneum puerorumque ludus, & otiositatis opus.

Testor Deum quod mihi ab eo sollicitè percunctanti, tanta simplicitas & humilitas est reperta: quod ex tunc incæpi ducere monasticam vitam. Nam sic devotè, sic affectanter, sic hilariter continuis diebus explebat tam insolitum opus, ut sibi videretur post explicationem captare omnem gloriam. Quinimo in hujus operis fatigatione, minimè contentus, penè molestabat patrem: ut medio tempore novos induceret labores, & opera perficienda per eum. Quid ego vagor per singula: non est opus exponere, quicquid in similibus continè exercetur à monachis. Hoc unum apud omnes observationis præcipuum est: & celebre per Ægyptum: ut nullum nisi obedientem & humilem ad omnes labores perficiendos & opera suscipiant. Quatenus domita caro ex gravedine, cogitationibus vanis & voluptatibus non vacet ex otio. Tenentis firmissime, quod omnis concupiscentiæ & immunditiæ atque peccati mater est otiositas.

De fororum operibus faciendis.

Caput XIII.

HANC sanctam stultitiam stultamque sapientiam, quotidie in monasteriis discite filix, quam sancti in eremo vos docent rustici. Subtilia & alta nolite sapere: sed superbis & tumidis sæculi ea relinquit: ut post peractum incipiant noscere quod litera occidit, spiritus vivificat: & quod Deus elegit abjecta & infirma. Hanc sæpe scholam intrate: quocumque die & quacumque nocte ex his novam discite lectionem. Non otium non torpor, & ignavia vos ad Dei servitium tepidas & frigidat reddat. Semper aut officiis, aut orationibus, aut manuum operibus sanctis, cæterisque laboribus fatigatum

corpus, requiem & refocillationem, non voluptatem exquirat. Sed caveate potissime ne quid operis vanitatis vestris versetur in manibus: immundus reputatur, qui immundum quicquam tetigerit, vel morticinum. Non deaurata marsupia, non singulos, non etiam chirothecas, quæ omnia lascivæ & superbiæ mentes exoptant. Horreat Deo dicatum cor talia scire: sed aut sacri codices, vel legendo, vel scribendo genua premant: aut hortulorum cultus exerceatur: aut aliud sanctum opus & utile: ut ex relaxatione quadam refocillatus spiritus, ad divinum ardorem fortius accendatur.

Sanctorum gesta quæ legitis, vestro accommoda proposito imitemini: velitis imitari quod laudatis: & sequi quod cupitis. Vestram inter gentes conversationem bonam habeatis: ut ex odore famæ vestræ sanctitatis, etiam malorum corda ad sancta desideria moveantur. Et in eo quod depravatæ gentes detractant de vobis tanquam de malefactoribus, ex operibus vestris bonis glorificent Deum. Hæc est enim Dei voluntas, ut imprudentium hominum ignorantiam obmutescere faciatis.

De officio & potestate Abbatisse.

Caput XIV.

CAVE quæso, quæcumque sis illa quæ præemines, ne ex officio regendi eleveris in altum: ut imperes illicite, & quæ sunt importuna, vel importabilia, & iniqua subjectis: ne tibi ille propheticus sermo conveniat: Quid est Israël quod in terra inimicorum es? inveterasti in terra aliena: coinquinata es cum mortuis: deputata es cum his qui in inferno sunt? Dereliquisti fontem sapientiæ: nam si in via Dei ambulasses, habitasses utique in pace super terram. Non enim ambulant in via Dei, qui in administratione regiminis, honores & utilitates proprias exposcunt. Revolve sæpius in mentis arcano, & stylo ferreo scribe in silice cordis: quid Dominus, cujus vices geris ad subditas, contendentem Apostolos quis major esset eorum instruxerit, sequenti die recessurus ab eis: & si in superioribus dictum, tamen iterum narratum fortius teneatur in corde: Reges gentium dominantur eorum: & qui potestatem habent super illos, benefici vocantur. Vos autem non sic, sed fiat sicut minor qui est major in vobis: & sit præcessor sicut ministrator.

Disce igitur ut magistro officium quod tibi injungitur, ne tuo vicariatu, potestatis traditæ limites excedas. Non efficiaris certè domina, sed ministra: unus est enim Dominus. Et si tibi reliquæ sorores ut Christi administratrici & vicariæ obediunt: propterea non est tradita tibi potestas, ut inter sorores & filias hanc elevas: hanc verò deprimas sicut velis. Sed quid tibi injungatur ab institutore regiminis, diligenter investiga. Rerum enim omnium monasterii: & fororum sollicitudo in administratione & providentia tibi traditur: ut jam cæteris dormientibus fororibus, te doceat noctes crebras infomes ducere: & senem junioris animum sumere, pro utilis & necessariis domui providendis. Itaque non tantum tibi honor, quantum onus imponitur. Et si sic feceris sicut decet, præmium multo majus consequeris.

De periculo præeminentiæ & dignitatis.

Caput XV.

NON tibi obscuro blandiaris de Domini pietate, qui tam diu peccatores misericorditer sustinet in peccatis. Et si diuturna est expectatio, non minus formidanda est vindicta quæ tanto durior est, quanto longius tempus in sustinendo præcessit. Propterea si secus quàm debes egeris, periculum expavesceas: nec ideo minus, si statim divinum non incurras iudicium. Dominus enim tuus qui suis te ovibus administratricem, & in sua te posuit vinea custodem, à te vult de singulis etiam occultis exigere rationem. Et si quid eum defraudaveris, tunc diabolo venundatum in carcere exterioris inferni poni te jubet: ubi fletus est æternus, & stridor dentium: ut exprimat in his quicquid doloris & pœnæ excogitari potest: quousque debitum universum reddideris. Sed si forte de restituendo debitum confidis, ò te fatuam. Nam pro minimo quoque delicto non habent unde restituant simul homines universi, nisi ipse idem velit remittere, cui facienda est restitutio. Fe-

lices itaque magisque securæ quæ subsunt, illis quæ supersunt: & quibus potius ministratur, quàm quæ ministrant. Sed tamen superba mens hominum improvida periculi, semper majorum dignitatum ascensum expetit: nec nisi post factum ex descensu terretur: quia quanto altior est ascensus, tanto durior est descensus. Sed forte descensum rarum æstimas. Sed firmissime doctus experientis, & non paucis dicam: Raro per gradus dignitatis ascendit homo, quin multo gravius non descendat. Verùm & si à proposito digrediar, nolo opusculum hoc pertransire exemplum quoddam, quod sancto quodam mihi referente sene in eremo ex veritate didici.

Cum juvenis quidam sancto proposito & vita electus foret ad Episcopale fastigium, quo gravius periculofive nequit aliud cogitari: patrum suum quemdam, virum utique sanctum, & Prophetiæ spiritu plenum, eremi in cella ut eum ex hoc consulere, adit non incautus. Audita itaque narratione nepotis: vir sanctus non verbis, sed signis potius percunctanti respondit. Et ne contra Apostolum, qui desiderantem Episcopatum in bono opere laudat, contrairer dissuadendo: & ne juvenem periculo exponeret suadendo. Jussit itaque senex quadratum discum à terra vehementer pedibus elevatum ascendere juvenem: & quater per quatuor disci latera supinum revolvere semetipsum usque ad horam casus: sicque casu imminente, si altera succederet revolutio, mandavit ut extra summum disci, adhuc se volveret iterato. Cui cum nepos se non posse ex timore casus responderet, illico eum fecit descendere: & per quamdam latam planitiem diutius volutare. Cùmque ex multitudine volutationum utriusque fastidium eveniret: surge, inquit senex, & perge quod vis: facito quod tibi securus cernitur. Deditur namque juvenis, abscessit: & alteri sancto seni, patrum deliramentum putans, factum retulit: à quo de periculo præeminentiæ edoctus, electioni renunciavit, ut teneret quod est tutum. Qui post modicum, felici obitu ex sæculo exiens, hilaris & jucundus apparuit patruo: Gratas, inquit, pater tibi refero ex dissolutione Episcopatus. Nam scito quia nunc essem de numero damnatorum, si fuisset de numero Episcoporum.

De ordine in operibus Abbatisse.

Caput XVI.

HÆC idcirco mea domina Eustochium dixerim: ut advertas quanto sis exposita periculo: & quanta te oporteat in via Dei prudentia ambulare: ne derelictis semitis justitiæ capiaris ab inimicis, quibus plena sunt omnia: & in terram alienam deducta, coinquinata cum mortuis, miserabiliter deputeris cum his qui sunt in inferno. Volo autem te discere, ubi sit sapientia, ubi virtus, ubi sit prudentia, ubi sit longiturnitas vitæ & victus, ubi sit lumen oculorum & pax: ut intelligas viam disciplinæ; & deducas subiectas tibi per viam pacis & disciplinæ. Te morientem filie plangent, non gaudeant: tibi iusta & sancta præcipienti, omnes æquanimiter obedire latentur. Non propinqua, non affines, sic exaltentur quod cætera invidiant. Non carnalis dilectio in multis nociva, in sanctis mentibus habenda est. Omnes itaque amato æquali charitate, & spirituali dilectione ut filias. Cùm tempus exigit correptionem, universas simili modo velut ignotas, in omnis corrigas.

Verùm semper in ira misericordiæ memor esto: ut nulla movearis ratione, ad crudelitatem ex furore vel odio. Nec tamen habeas manus remissas ad puniendum scelera: ne ex impunitate, peccandi licentia fororibus concedatur. Non sis ad pertractandum ardua monasterii & fororum, præceptis pro libito: sed fororum plurium & meliorum voluntas semper accedat: ne rea & dissipatrix bonorum cœnobii crimineris. Non omnibus qui loquuntur, sis facilis ad credendum. Levitas enim in credendo, levem denotat mentem. Nequaquam effrenis lingua reperiaris: non impudica oculis: non crapulosa: non ebria. Sic te exornes virtutibus, sic muniaris moribus: ut universas opere & exemplo sanctitatis & vitæ, prompta sis ad docendum: ut jam ab omnibus in exemplum virtutum ducaris: ut securæ ex dispensatione ministerii tibi traditi, occurrere valeas Domino, & ei reddere rationem de singulis.

De jurisdictione Episcopi in sorores.

Caput XVII.

DEBILIS est nimium sexus quem geritis, ac fragilis: ac mobilis si suo relinquatur arbitrio: & si virtuosus sit animus, tamen nisi regatur, nisi dirigatur continue, cito deiecitur a sancto proposito. Hoc in Eva scitis experte: quae suggerenti diabolo, quam facile assensum praeberit contra divinum praeceptum, & tristitia partus, & conditionis vilitas ipsa perhibent testimonium. Profecto nihil in vobis foret virtutum durable, nihil sine gravi periculo, si de vobis ipsis vos ipsa haberetis curam.

Propterea Episcopus vester, cui Ecclesiae commissum est regimen: quem Deus speculatorem posuit in vinea sua, pastorem ovium, directorem gregis, ac ductorem plebis & populi, civitatis & parochiae in qua degitis, vos custodia singulari foveat, sanctae doctrinae vos pabulo nutriat: & coram Deo animarum vestrarum curam gerat specialem, cui commissa est civitas universa: huic aequanimiter sicut Deo omnes devotè obediant: hunc patrem, hunc zelatorem virtutum, tam praeposita veneretur, quam subdita. Lex ipsa fervetur, quam posuerit vobis in via Dei. Si qua sororum effrenis est, & disciplinae praevicatrix, & incorrigibilis à praeposita: emendetur, castigetur, & puniatur per ipsum.

Hunc directionis baculum, & virgam disciplinae, cum à semitis iustitiae deviat, ipsamet etiam Abbatissa cognoscat cum ceteris. Reddatur eidem bis aut pluries singulis annis patens ratio, de bonis monasterii, de statu sororum, de vita, de moribus, ne jam valeat oves ignorare quas regendas suscepit. Nihil arduum vendendi, emendi, seu perpetrandi in cenobio sine ejus voluntate liceat. Abbatissa verò domus moriente, quam communis sororum voluntas in matrem elegerit, & Abbatissam monasterii, ipse benedicendo, anulo vice Christi subaret in vero conjugio, si ad officium reperia- rit idonea. Sororum verò recipiendarum modus, introitus & conditio, omnino nullatenus eum pertranseat. Si quid dubitandum in fide, si quid obscurum, si quid periculosum occurrerit in via Dei, ipse declarat: ipse vos instruat in omni pudicitia, & Spiritus sancti virtute.

De ordine servando inter Episcopum & sorores.

Caput XVIII.

NON nimium sit stricta familiaritas, non suspecta colloquia: & si spiritualis pater, quamvis Episcopus sanctus sit, tamen homo est debile animal: tam cito perditur, nisi fortiter custodiatur, quod charum habetur & utile. In sancto commercio diabolus minime quicquam inveniat: ne unde regimen, unde ducatus, inde sentiatur interitus. Omnes aequaliter pertractentur: nulla carnalis, sed spiritualis dilectio interveniat: nec stricta sit nimium. Principium enim spiritualis operis, si non sit matura provisio, solet subsequi quoddam carnale. Verè non taceam: ut in pluribus solet contingere, conditionis muliebris infelicem miseriam, sub fervore spiritus, sub charitate nimium stricta, nisi custodia gravitatis orti ponatur, ut nemo delinquat in lingua: si utatur loquendi vivendique copia, statim libido, actu turpissimum, dictu infelicissimum, de spiritu & charitate nascitur.

Propterea charissimae, hoc hortor, hoc moneo, hoc mando vobis: ut quae Christi desponsata estis conjugio, cui omnem castitatis vestrae fidem fovistis: cui nullum praeter ipsum amatorem cognoscere sub iurjurando estis pollicitae: viri cuiuscumque etiam si eam sanctitas exornet, etiam si Baptista aequaretur in meritis, quaratis effugere faciem: nec liceat secum dilectione ferventi astringi per diem. Credatis experto: nihil est periculosius viro, quam mulier: & mulieri, quam vir. Uterque palea, uterque ignis. Dicam audacter: prohi dolor! Dei Tempia, Spiritus sancti vasa, & Deo dicata aedificia, nisi diligenter ferventur custodia, prostibula fiunt. Et auferunt tam nobile depositum, tam pretiosus thesaurus, irrecuperabile decus castitatis: si tenui cuiusvis dilectionis inepta rimula continuus insidiator diabolus intuitum valeat insingere. Ideo omni custodia cor servetur. Super muros Jerusalem ponantur custodes tota die: & nocte non dormiant,

ne fur introeat: ne spolia auferat, quae penitus recuperari non possunt.

De praeposito presbytero post Episcopum sororibus adhibendo.

Caput XIX.

ANIMUS diffusus ad plurima, circa singula non potest attendere: curam omnium gerit Episcopus: homo est, nec locis singulis potest adesse: nec diversorum simul habere scientiam. Ne igitur ex absentia securitas sit in vitio, sacerdotem sanctum, quem sanctitas praedicat, quem subornat scientia, quem talem reddit aetas & vita, quod etiam apud improbos lubricosque sinistra opinio non possit haberi, post Episcopum habeatis praepositum. Hic Episcopi in vobis teneat vicem, hic praedicet, hic corrigat universas, huic soli occulta domus pateant, hujus consilio innitatur ab omnibus. Non diversarum opinionum in conventu sororum, diversas sectas ponant, non diversos ritus, ut quicquid altera vituperat, altera consulat: sic divisa domus pax, quies, & charitas ipsa discedit.

Credite mihi, sacerdotum ac religiosorum circumventium turba, ex mulierum consortio omnem sanctitatem expellunt. Intimetur Episcopo, qui circa multa divisus, uni soli in omnibus continue non potest adesse: quicquid pro utilitate agendum: quicquid sanctum evenit ordinandum. Constituteur singula singulis mensibus bis aut pluries crimina occulta, aut Episcopo, aut praeposito soli presbytero, vel cui commiserit: & sacra dominici corporis communione munita, pugnatuè viriliter demonum castra subintrent. In hac vita mortalibus nihil est validius: non est quicquam salubrius, quam ut statim peccato delicto, confessionis non differatur medela. Testantur & medici uniuscujusque aggritudinis morbos auferri ex corpore, si exorientibus subveniatur in principio.

Quod si memor conditionis humanae, levi etiam opinione ipse etiam sacerdos erga aliquam sororum inepta familiaritate videretur astringi: non sinatur oriri, quod non sine malo, non sine scandalo removeri potest exortum. Emendetur si opus est, ab Episcopo: si vero emendatus minime vult inceptis finem imponere, removeatur: etiam si utilissimus, si necessarius existeret loco. Nulla praevalcat utilitas, ex qua formidatur animarum periculum. Adhibeatur verò sanctus successor, quem castitas longa commendat & vita.

De ordine servando per sorores erga mares, & specialiter in loquendo.

Caput XX.

IMPUDICI pedes cuiusvis nunquam monasterii limina terant, inordinati animi nuncia voce immunditiae aures vestrae nunquam sordescant. Vox omnis mulieris, ignita sagitta diaboli est, & è contrariò. Propterea congemens Psalmista exorat animam suam liberari à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Nam subdus postmodum, quare sic affectanter liberari postulet: Sagitta potentis acutae, cum carbonibus, inquit, desolatoris. Labia viri, venena praebent mulieri: si non sit astuta fallacis linguae dolosa, quam potens diabolus miserum vulnerat cor sagittis tentationum cum ardore libidinis. Haec fenestrae sunt mortis: quae nisi claudantur, statim mors dira subintrat.

Vir cuiuscumque conditionis existat, aut nunquam appareat, aut visus, visum terreat vestrum, velut horridum monstrum. Propterea volo charissimae, ut si cum viro ex necessitate loqui oporteat: velum in fenestrela tractum, alterutram faciem tegat: ne liceat videri, quod concupisci non licet. Execulationem nullam sibi arripiat sanctitas. Sanctus David in videndo capitur. Dura ut videret egressa, visa corrumpitur. Sic infinita forent exempla, quae sapius ruminandae vobis relinquo. Quid per multa vagor? Penè sacrae scripturae clamant syllabae singulae: penè instruitur corporis proprii singulis motibus: quod victoria non speratur in hoc certamine, nisi ex fuga. Nemo ex fortitudine audeat resistere viribus: quoniam nisi fugiat, cito succumbet. In communi etenim vita nec verbum sit proprium: secreta verba non carent suspitione.

Ideoque

Ideoque praecipio: ut nulla foror alicui exteriorum sine plurium sanctarum fororum & Abbatissae, seu alterius praeposita domus potissimum praesentia loqui audeat: his duntaxat exceptis, quae sacerdoti in confessione dicuntur. Solent profecto talia verba, semina multa mala proferre. Inter vos de viro nequaquam si fieri potest, habeatur mentio. Ultra quam creditur, exultat diabolus: ut in corde virgineo, virorum memoria vigeat. Nullum venenum nocivius feminae: quam affectio erga virum, quacumque de causa procedat. Prohi dolor infelix conditio sexus vestri. Sanctior mulier ultra quam dici liceat, si viro adhaereat quantumcumque spirituali, infinctu naturali inclinatur tandem ad nefas, si in viro virtus deficiat. Piget quae novi cuncta narrare. Etiam argumenta sunt diaboli: & mortis aeternae indicia, filiationes & maternitates: quibus vocabulis sub velamine spiritus inter se utuntur mares & feminae.

Munuscula omnia, & suspectas literulas, haec cuncta luxuria nuncia, vobis interdico sub anathemate, & aeternae mortis poena. Adhibeatur summa diligentia, ut extra cenobii limites litera qualicumque non exeat: nisi Abbatissa & sororum accesserint vota. Et si opus est, & gravitas ita rei exigat: adit Episcopalis licentia, seu sacerdotis consilium. Gravissima poena subiaceat, quacumque hujus re-
perta fuerit rea.

De siliis & nocivis sermonibus evitandis.

Caput XXI.

SERVIS Dei frequentiam populi, sancti omnes patres praedicant inter cetera summe nocivam. In multiloquio nequaquam peccatum deesse potest. Lingua hominum ad iudicia praecipit: absentium vitam ut plurimum non cessat hinc corrodere. Pessimum quorundam spiritualium genus, non attendentes, quod Deus filio suo dedit omne iudicium de universorum hominum vita, ac de moribus: & quod plus est de conscientia, cujus occulta seire, solius est divinae scientiae, iudicare sibi licere putant, proferentes in medium, quod spiritualis homo dijudicat omnia. Heu immundo spiritu pleni, quid conamini de oculo fratris festucam extrahere, qui fertis continue in vestro trabem: Hypocritae tristes exterminant facies suas: ut appareant hominibus jejunes: & barba proluxa, crine cinere asperso, fracta undique ac rudi & deformi veste, colloquio blando, verbis siliis, & sanctos ostendunt: & dealbati pariter inter mulierculas seminant sectas errorum.

Denique loquentes cuiuscumque vitam simul cum fama denigrant: instrumenta diaboli haec sunt omnia. Infortunatissimum mulierum genus, hamo capiuntur ut pisces: ad macellum ducuntur ut bestiae. Protervae nimium feminae, semper siliis cupiunt: semper subornata verba deponunt: exquirunt mendacia: fabulas novas nunquam fastidiunt: Augurii, veneficii, & incantationibus demonum delectantur. Si qui talia proferant, hi praedilecti filii, hi spirituales patres & fratres, hi profecto, ut verus liceat dici, concubinari, & corruptores mentis, & ventris nutriunt: exquiritis ferculis & delicatis escis, vina pretiosa non desunt. Ex furtivis saepe virorum laboribus: & inter crapulas & ebrietates ructantes fauces, spiritus dulcedinem praedicant. Proponunt iterum atque iterum illud Apostoli: Quod omnia munda mundis. De talibus loqui nefas est, & prohi pudor. Sed cupio Dei servitricibus detegere omnes artes diaboli: ut nihil desit quod cavere possit.

De silentio, & diebus & horis debitis observandis.

Caput XXII.

HAC itaque omnia sponse Dei dilectae procul expellite: in his diabolum cognoscite principantem. Inter vos nunquam de vita disputetur alterius. Maneat divino examini omne iudicium. Peccata vestra cognoscite: delicta vestra plorate. Omnium vobis vita, sanctitatis exemplum appareat. Vos universis estimatè peiores: sic puritas mentibus vestris inhaereat, ut cogitare sit indecens, & credere nefas, aliquem propter vos posse peccare.

Si quem alicui detrahentem audieritis, procul fugientes, dimitte ut serpentes: ut verecundia victus, discat de fa-

Tom. V.

ctis aliorum silere. Muliercularum quarundam solet esse moris ut plurimum, ut semper garrulae, nihil secretum habeant quod audiunt: imò potius quod saepe nesciunt, dicunt: nihilque scandali seminarium, norunt tacitum tenere: hinc inde aut proferentes verba nociva, aut feminantes discordiam: aut audientes alios ad detractionem incitant: aut maledicta confirmant: ut duplicis delicti rea habeantur. In hoc conventu ancillarum Dei, muliebris omnis expellatur infirmitas. Illud Jacobi verbum in corde vestro multoties repetatur in die: Si quis putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed sedacens cor suum: hujus vana est religio. Religio igitur sancta non potest esse in loquacibus, quae nullo possunt tempore silere, nec abstinere ab inutilibus verbis. Ex hoc enim in eremo sancti patres edocti, summa cum diligentia observant sancta silentia, tanquam sanctae contemplationis causam.

Plures me reperisse non ambigo, qui per septennium nullum proferis verbum homini alteri emiserant: scientes quod non in commotione Dominus potest haberi. Propterea volo charissimae, ut in conventu vestro, ter aut pluries in hebdomada, exceptis festivitibus loqui omnino, nisi urgente causa perutili, & necessaria, nullatenus liceat: nec simul, nec cum aliis extra. Diebus vero omnibus, quibus & pro remedio, & pro salute loqui conceditur: non singulis horis vacandum est verbis, quae vix proferri sine peccato possunt: sed haec inviolabilis observatio vigeat, quod singulis noctibus post peractam horam completorii, usque post missam: & a tertiis usque ad nonam, sacra observetur silentia: quatenus & linguae Deum laudandi concedatur opportunitas: & inutilia verba penitus abscondantur. In choro vero Ecclesiae ad divinas laudes parato, dormitorio, cenaculo, claustris, ac capitulo, omni tempore loqui non deceat: nisi ea ad quae ordinata sunt loca in laudibus Dei: ut jam & tempus & locus religionis vestrae praedicent sanctitatem, & loquacibus compunctionem ingerant: & intrandi ad societatem vestram, sancta desideria incitent: & affectus ad caelestia moveantur.

De refrenatione linguae in loquendo.

Caput XXIII.

NEQUAQUAM carissima, Jacobus Apostolus experientiam poneret religionis in refrenatione linguae, nisi certo sciret indicio, quod mors & vita est in manibus linguae. Nam ut innuit, cum ipsa benedicimus & maledicimus Deum. Propterea post multa, quae de lingua pronuntiaverat: quamdam ex omnibus dictis generalem conclusionem infert: Quicumque, inquit, refrenat linguam suam, hic beatus in factu suo erit. Ecce quod in refrenatione linguae beatitudo ponitur: ut detur intelligi quod in multiloquio Deus, qui est beatitudo nostra, haberi & contemplari non potest. Refrenatio linguae est: cum linguae quae ex sui vitio semper prona est ad mendacia, unde & mendaces appellantur homines, & vani filii hominum: aut silentium imponitur, ne in displicentiam Dei prorumpere audeat: aut ad bonum exerceatur, ut divinas laudes exolvat.

Sic igitur carissimae & dilectissimae filiae, temporibus quibus praestatur opportunitas, ut beate esse possitis, linguas domate, ne convertantur ad lites, ne jurgia, contentiones, rixas, & scandala resonent: ne iuramenta, ne blasphemias, ne opprobria, & aliorum displicentiam prodant. Quod si ex instinctu diaboli, qui semper discordias seminat, inter sorores levis etiam dissensio exorta fuerit, penitus statim per Abbatissam, aut per Episcopum, si ve praepositum domus, nequitia elidatur in femine: ita ut occasus solis in domo Dei non inveniat iracundiam, & ira convertatur in odium, & domus pacis jam ebriosorum efficiatur taberna. Mendacia verò tanquam infernum expellite. Semper autem divina officia, aut sacrorum codicum verba, tam inter sorores, quam etiam inter advenientes deducantur in medium.

Si quando muliercula de viris propriis, de filiis, de vestibus, de mundi vanitatibus, garrulando loquaciter ut moris est: eis mox verba frangantur, mox otiosum verbum & nocivum divino cedat sermone. Si divinum introduci non poterit tali colloquio: in detestationem criminis fenestra

E c